

RAPORT Z BADAŃ FGI

Grupa badana:
**Uczniowie/słuchacze w tym osoby dorosłe i
wychowankowie MOSów/MOWów**

Opracowała: dr Paulina Sobiczewska

Spis zagadnień:

1. Cel badania
2. Metodologia, respondenci
3. Kluczowe wnioski i podsumowanie
4. Szczegółowy opis wyników
5. Ocena koncepcji narzędzia diagnozy predyspozycji i zainteresowań zawodowych „Quo Vadis”
6. Oczekiwania respondentów względem nowego narzędzia

1. Cel badania

Celem badania było poznanie

doświadczeń

opinii

potrzeb

oczekiwań

związanych z diagnozą predyspozycji i zainteresowań zawodowych uczniów szkół gimnazjalnych, ponadgimnazjalnych, wyższych oraz uczniów MOSów I MOWów

Szczegółowe pytania badawcze dotyczyły m.in. aktualnych praktyk wyboru drogi zawodowej, oferowanego i doświadczonego wsparcia, stosunku do diagnozy oraz idealnego obrazu optymalnego doradztwa zawodowego, a także opinii o ogólnej wizji narzędzia QUO VADIS

2. Opis metodologii

TECHNIKA BADAWCZA

- ✓ Badania przeprowadzono metodą wywiadów grupowych pogłębionych (FGI)
- ✓ Grupy liczyły od 5 do 10 osób,
- ✓ Przeprowadzono 9 grup badanych
- ✓ Badanie fokusowe trwało 180 minut (część formalna oraz merytoryczna +przerwy)
- ✓ Wywiad prowadzony był przez jednego moderatora
- ✓ Badania przeprowadzono w maju, czerwcu i lipcu 2014

Dokładne daty badań:
6,13,22 maja 2014
6,16,25 czerwca 2014
9,30 lipca 2014 (dwie grupy)

Osoby badane

- ✓ Technikum Ekonomiczne w Warszawie
- ✓ CKZIU w Nowej Wsi
- ✓ Liceum Ogólnokształcące w Warszawie
- ✓ Stowarzyszenie Dziadka Lisieckiego "Gocław" - młodzież gimnazjalna
- ✓ MOS Warszawa
- ✓ MOW Warszawa
- ✓ słuchacze szkół wyższych

- Wiek 12 – 25 lat
- Grupy badane składały się z uczniów gimnazjów, techników, liceów, szkół wyższych oraz wychowanków MOS i MOW
- Badani rekrutowani byli poprzez mailing do szkół/ośrodków/stowarzyszeń, telefony do szkół/ośrodków/stowarzyszeń, wizyty osobiście w ww. miejscach, ogłoszenie w prasie, ogłoszenia w internecie: na forach, stronach (np. gumtree), portalach społecznościowych (np. Facebook), ulotki z informacją o badaniach rozkładane w np. prywatnych szkołach językowych itp., zaproszenia przesyłane do stowarzyszeń (np. Ochotnicze Hufce Pracy)
- W badaniach uczestniczyło 30 kobiet i 37 mężczyzn
- łącznie 67 osób

2. Kluczowe wnioski

Młodzież przedmaturalna w większości nie planuje swojej ścieżki zawodowej w zakresie większym niż potrzebny do wyborów wymaganych przez system edukacji (ścieżki/przedmioty) oraz ma znikome i /lub niepozytywne doświadczenie w kontakcie z doradcami edukacyjnymi

Młodzież gimnazjalna i ponadgimnazjalna **posiada znikomą wiedzę o aktualnych zawodach**, czerpaną głównie w oparciu o przykłady uprawianych zawodów z własnego otoczenia.

Młodzież oczekuje, iż aktywności związane z wyborem ścieżki zawodowej odbywać się będą **w ramach lekcji w szkole**

Kluczowe wnioski c.d.

- Warunkiem poświęcenia czasu w domu na diagnozę własnych predyspozycji i zainteresowań zawodowych jest **nowoczesna, krótka i konkretna forma narzędzia**, które miałyby służyć diagnozie
- Młodzież konkretnie wskazuje jakiego rodzaju informacje zwrotne mogłyby zmotywować do poświęcenia czasu na diagnozę, są to głównie **informacje praktyczne o rynku pracy**
- Wychowankowie MOSów i MOWów stanowczo różnią się poziomem wiedzy i oczekiwań odnośnie doradztwa zawodowego
- Wychowanków MOSów i MOWów charakteryzuje nieprzystosowanie społeczne, które, w zależności od stopnia, może uniemożliwiać dokonanie jakiegokolwiek diagnozy, a także podjęcie pewnych wyzwań zawodowych

Podsumowując:

- Wydaje się, iż główne oczekiwanie i potrzeba młodzieży dotyczy szerokiego, konkretnego i atrakcyjnego przedstawienia aktualnej oferty zawodów i, drugorzędnie, powiązania ich z posiadanymi cechami.
- Sylwetka psychologiczna własnej osoby, jako jeden z efektów diagnozy, nie jest dla większości badanych kluczową informacją zwrotną.
- Młodzież kładzie nacisk na konkretne, proceduralne informacje, prosto i hasłowo opisane - maksimum informacji, minimum czasu na czytanie

3. Wnioski szczegółowe

Aktualna praktyka wyboru ścieżki zawodowej:

W jaki sposób planują Państwo podjąć/podjęli Państwo decyzję o wyborze zawodu?
Czy ktoś pomaga/będzie mógł w tym pomóc?
Czy taki sposób wyboru zawodu Wam odpowiada?
Co wiecie o zawodach, które planujecie wykonywać?

- Większość badanych deklaruje, iż nie podjęto jeszcze decyzji o przyszłym zawodzie, a nawet żadnych działań z nią związanych (typu poszukiwanie informacji, poszukiwanie wsparcia, podejmowanie rozmów itp.)
- Jako źródła wsparcia/informacji najczęściej wymieniają rodziców, starsze rodzeństwo, znajomych. Sporadycznie do wyboru danego zawodu inspirują ich osoby wykonujące dany zawód. Wsparcie i pomoc w tym temacie rozumieją bardzo często jako narzucanie im niechcianych rozwiązań, którego unikają.
- Badani deklarują, iż ich ogólna wiedza o zawodach innych niż podstawowe oraz procesie dojścia do wykonywania tych zawodów jest znikoma. Nieliczne osoby, które już wybrały zawód prezentują wiedzę podstawową na jego temat.

„diagnoza predyspozycji zawodowych”:

nastawienie emocjonalne, rozumienie pojęcia,
posiadane doświadczenie

Z czym kojarzy się Państwu hasło „diagnoza predyspozycji zawodowych”. Czy to raczej pozytywne czy negatywne skojarzenie?

Co to dokładnie jest diagnoza predyspozycji i zainteresowań zawodowych?

Czy uczestniczyli Państwo kiedyś w takiej diagnozie?

- **Nastawienie emocjonalne:**

Najczęściej: raczej negatywne, lęk przed oceną,
obawa przed stratą czasu, nietrafną diagnozą
Małe zaufanie do narzędzi i doradców zawodowych
Sporadycznie: ciekawość (ale razem z powyższymi)

- **Rozumienie:**

Pojęcie diagnoza utożsamiane jest z testem i oceną
Cel diagnozy nie jest zrozumiały, badani nie potrafią wymienić
możliwych sposobów diagnozy ani jej efektów

• Doświadczenie:

- Część (około ¼) badanych uczestniczyła w diagnozie, głównie testowej, organizowanej w szkole. Najczęściej nie pamiętają bądź nie zgadzają się z wnioskami z owej diagnozy. Uważają, że pytania w testach są zbyt oczywiste, powtarzalne a informacja zwrotna i dobór zawodu nienowoczesne
- Kilka osób uczestniczyło w diagnozie indywidualnej w poradni psychologiczno-pedagogicznej
- Sposoby diagnozy, które badani potrafili przywołać dość precyzyjnie to „Labirynt zawodów” i „Tajemnice Aeropolis” – talent game. „Labirynt” oceniano dość negatywnie ze względu na jego przewidywalność, powtarzalność oraz archaiczność zawodów. „Aeropolis” wspomniano pozytywnie, choć nie pamiętano informacji zwrotnej.

- Większość badanych nie czuje wewnętrznej motywacji do udziału w diagnozie, a w szczególności do diagnozy indywidualnej w poradni (dalszej ocenie w raportowanych FGI podlega więc w szczególności koncepcja informatycznego narzędzia do diagnozy, nie innych elementów)
- Nie planują przystąpić do diagnozy tego typu, twierdzą, że swoje zainteresowania znają, a predyspozycje zawodowe średnio ich interesują
- Widzą teoretyczne korzyści z odpowiedniego dopasowania zawodu, ale nie ufają, iż ktoś mógłby im bezstronnie i trafnie doradzić, uwzględniając jednocześnie ich upodobania
- Widzą praktyczne problemy związane z (publicznym) poddaniem się ocenie, z dopasowaniem poprzez diagnozę zawodem

„a jak komuś wyjdzie dyrektor a komuś hydraulik, to będą się śmiali”
„mogę być w złej formie tego dnia i źle mi wyjdzie, a już zostanie”

Ocena koncepcji nowego narzędzia do diagnozy predyspozycji i zainteresowań zawodowych

- Możliwa diagnoza we własnym domu (nie generuje lęku przed oceną)
- Opis procesu dojścia do celu (wybranego zawodu) w informacji zwrotnej
- Bezpłatne
- Dostosowane do różnych odbiorców

MOCNE STRONY

- Konieczność odpowiadania na pytania lub rozwiązywania zadań (generalnie konieczność aktywności)

SŁABE STRONY

- Brak swobodnego dostępu do innego nowoczesnego narzędzia o aktualnej bazie zawodów (w opinii uczniów)
- Brak wiedzy uczniów o innych narzędziach diagnostycznych niż testy
- Rosnąca świadomość uczniów dot. konieczności wyboru zawodu w związku z wczesną koniecznością profilowania kształcenia

SZANSE

- Brak informacji o tym narzędziu
- Brak dostępu do internetu /komputera w niektórych środowiskach
- Brak motywacji do rozpoczęcia diagnozy (ściągnięcia programu)
- Problemy techniczne
- Ogólna niechęć młodzieży do autorefleksji, diagnozy związana z niepozytywnymi doświadczeniami w tym zakresie

ZAGROŻENIA

Narzędzie do diagnozy – oczekiwania użytkowników z grupy uczniów

Proces diagnozy:

- ✓ Diagnoza poprzez aktywności (najlepiej interaktywne, ciekawe same w sobie), a nie pytania lub zadania (w formie gry, łamigłówki, obrazka do zapamiętania itp.)
- ✓ Cel danej aktywności trudny do odgadnięcia („nie chcę się domyślać, co diagnozuje”)
- ✓ Najwyżej kilkanaście itemów
- ✓ Czas trwania –mniej niż godzina, preferowany 20 minut
- ✓ Czas uzupełniania ograniczony, ale długi
- ✓ Dwustronna weryfikacja – opinie o diagnozowanym zbierane są także od innej osoby (rodzica, przyjaciela)
- ✓ Preferowane diagnozowanie poprzez odrzucanie a nie akceptowanie („nie wiem co lubię, ale wiem czego nie lubię”)

Narzędzie do diagnozy – oczekiwania użytkowników z grupy uczniów

- Informacja zwrotna
- 1. Krótki portret psychologiczny - max. pół strony, w punktach, o „nieoczywistych” cechach
- 2. Biblioteka zawodów rekomendowanych dla nich (ważne by było ich co najmniej 5)
 - Zawody powinny być opisane na zasadzie „opisz mi swój dzień” oraz plusów i minusów
 - Preferowane mini wywiady z przedstawicielami danych zawodów w formie video
 - Możliwość przeglądania zawodów nie rekomendowanych w wyniku diagnozy, wraz z informacją jakie cechy badany powinien rozwinąć by móc wykonywać dany zawód
 - Mediana i widełki zarobków w danym zawodzie
 - Zainteresowanie tym zawodem aktualne i prognozowane zapotrzebowanie na ten zawód
- 3. Proces dojścia do tego zawodu:
 - Jakie szkoły należy ukończyć
 - Ile trwają
 - Jakie szkoleni/staże itp. są konieczne i ile trwają

Narzędzie do diagnozy – oczekiwania użytkowników z grupy uczniów

- Narzędzie rozdawane na płycie, by nie był potrzebny dostęp do internetu
- Nowoczesna grafika, animacje itp.
- Proste, konkretne i zrozumiałe słownictwo w aktywnościach i w informacji zwrotnej
- Możliwość wielokrotnego uzupełniania i spójność wyników
- Aktualna i aktualizowana biblioteka zawodów
- Rekomendacje (testimoniale) innych użytkowników w ich wieku

Narzędzie do diagnozy – oczekiwania użytkowników z grupy wychowanków MOS i MOW

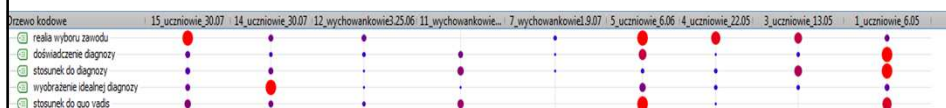
Trudno określić oczekiwania tej grupy, gdyż nawiązanie kontaktu i zebranie opinii poprzez wywiady grupowe w tej grupie jest niełatwe. Jakościowa analiza danych z fokusów wykonana za pomocą MAXQDA ujawniła:

- grupy wychowanków generowały ogólnie najmniej jakościowych wypowiedzi

Zmienne charakteryzujące dokumenty	
Nazwa dokumentu	Liczba zakodowanych fragmentów
1_uczniowie_6.05	85
3_uczniowie_13.05	44
4_uczniowie_22.05	42
5_uczniowie_6.06	92
7_wychowankowie1.9.07	11
11_wychowankowie2.16.06	32
12_wychowankowie3.25.06	31
14_uczniowie_30.07	96
15_uczniowie_30.07	72

- prezentują dużo mniejszą wiedzę i oczekiwania względem doradztwa zawodowego, wypowiadając się szczątkowo na temat każdego z omawianych zagadnień

(poniżej wizualizacja porównania grup względem ich wydajności w podziale na poruszane zagadnienia, z raportu MAXQDA)

- Wydaje się, że nieprzystosowanie społeczne (o różnym stopniu) wychowanków MOW i MOS może zaburzać lub nawet uniemożliwiać dokonanie diagnozy. Kluczową informacją w doradztwie zawodowym dla tych grup jest więc stopień niedostosowania społecznego danej osoby.
- Formami budzącymi jakiekolwiek zainteresowanie wychowanków MOS i MOW są obrazkowe lub interaktywne formy diagnozy
- Wychowankowie cenią sobie także wybór poprzez doświadczenie konkretnej pracy (np. za pośrednictwem praktyk)

WNIOSKI z FGI wychowanków MOS i MOW

- Narzędzie QUO VADIS powinno diagnozować poziom nieprzystosowania społecznego, proces diagnozowania musi być ubrany w formę akceptowalną przez tę grupę
- Wychowankowie o dużym stopniu nieprzystosowania prawdopodobnie nie będą w stanie przejść samodzielnego procesu diagnozy predyspozycji i zainteresowań narzędziem QUO VADIS
- Konieczne jest stworzenie odrębnych norm walidacyjnych dla wychowanków o średnim lub niskim stopniu nieprzystosowania, którzy przeszli przez całe narzędzie QUO VADIS

PODSUMOWANIE

Proces diagnozy rzadko kojarzy się pozytywnie jej odbiorcom w wieku gimnazjalnym i ponadgimnazjalnym.

Stworzenie kolejnego narzędzia nie wzbudzającego w uczniach motywacji do diagnozy poprzez atrakcyjną formę, lecz dostosowanego tylko do oczekiwań profesjonalistów nie zmieni przejawianego stosunku młodzieży i idącej za tym ignorancji w tej dziedzinie.

NARZĘDZIE, KTÓRE MOŻE PRZEŁAMAĆ OBECNĄ
NIECHĘĆ UCZNIÓW DO DIAGNOZY POWINNO
BYĆ:

Krótkie
Interaktywne
Aktualne